

# ЗБОРНИК РАДОВА

---

IV међународни научни скуп  
„Савремени изазови и пријетње безбједности”

Бања Лука, Република Српска, БиХ, 28. март 2024. године



УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ  
UNIVERSITY OF BANJA LUKA

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА  
FACULTY OF SECURITY STUDIES



# **ЗБОРНИК РАДОВА**

**IV међународни научни скуп**

**„Савремени изазови и пријетње безбједности”**

Бања Лука, Република Српска, БиХ, 28. март 2024. године

Бања Лука, 2024. година

**Издавач**

Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука  
Булевар војводе Живојина Мишића 10А, Бања Лука

**Едиција**

Зборници

**Главни и одговорни уредник**

Проф. др Предраг Теранић  
Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука

Штампа:

„PRINT SHOP” д.о.о. Источна Илиџа

Тираж:

100 примјерака

ISBN 978-99976-805-4-9

---

© Универзитет у Бањој Луци, Факултет безбједносних наука  
IV међународни научни скуп „Савремени изазови и пријетње  
безбједности”, Бања Лука, Република Српска, БиХ, 28. март 2024. године

## НАУЧНИ ОДБОР

- Проф. др Предраг Теранић, декан Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Проф. др Зоран Ђурђевић, ректор Криминалистичко-полицијског универзитета, Република Србија,
- Проф. др Саша Мијалковић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија,
- Доц. др Дарња ДД Осинина, Факултет за друштвене науке и масовне комуникације, Финансијски универзитет при Влади Руске Федерације, Руска Федерација,
- PhD Laurence Armand French, University of New Hampshire, United States of America,
- PhD Александар Чворовић, Police Sports Education Centre, Abu Dhabi, United Arab Emirates,
- Проф. др Дане Субошић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија,
- Доц. др Филип Кукић, Факултет физичког васпитања и спорта, Универзитет у Бањој Луци, Република Српска БиХ,
- Проф. др Оливер Бакрески, Филозофски факултет, Универзитет Св. Климент Охридски, Сјеверна Македонија,
- Проф. др Ратко Дуев, Филозофски факултет, Универзитет Св. Климент Охридски, Сјеверна Македонија,
- Проф. др Злате Димовски, Факултет безбедности, Универзитет Св. Климент Охридски, Сјеверна Македонија,
- PhD Rudolf Nagy, Obuda University Budapest, Hungary,
- Проф. др Стево Јаћимовски, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија,
- Др Хрвоје Филиповић, Висока полицијска школа, Република Хрватска,
- Проф. др Душко Вејновић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Проф. др Драгомир Јовичић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Проф. др Велибор Лалић, продекан на ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Проф. др Дарко Паспаљ, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Проф. др Жана Врућинић, продекан на ФБН Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Доц. др Саша Мићин, ФБН Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Доц. др Драгана Васиљевић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Доц. др Борис Тучић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ и
- Доц. др Драгиша Јуришић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ.

## ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

- Доц. др Предраг Поповић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- В. ас. др Гојко Шетка, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Милица Сикимић, ма, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,
- Радослав Иваниш, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ и
- Мр Лазар Вулин, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ.

## СЕКРЕТАРИЈАТ

Душко Башкало, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ и  
Сњежана Кеџман, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ

## ЛИСТА РЕЦЕНЗЕНАТА

- Проф. др Сергеј Качанов, Руско-Српски хуманитарни центар, Србија  
Проф. др Драгомир Васић, Филозофски факултет Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Борислав Малиновић, Технолошки факултет Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Стево Јаћимовски, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија  
Проф. др Марија Благојевић-Мићовић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија  
Проф. др Жана Врућинић, ФБН Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Милица Бошковић  
Проф. др Борко Петровић, Факултет физичког васпитања и спорта Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Драгомир Јовичић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Дане Субошић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија  
Проф. др Оливер Бакрески, Филозофски факултет, Универзитет СВ. Климент Охридски, Сјеверна Македонија  
Проф. др Дарко Паспаљ, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Радивоје Јанковић Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија  
Проф. др Драган Млађан, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија  
Проф. др Предраг Ђеранић, декан Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Проф. др Велибор Лалић, продекан на ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,  
Проф. др Саша Мијалковић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Република Србија,  
Доц. др Драгиша Јуришић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ.  
Доц. др Саша Мићин, ФБН Универзитета у Бањој Луци, Република Српска, БиХ,  
Доц. др Борис Тучић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Доц. др Предраг Поповић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Доц. др Горан Амићић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Доц. др Дражен Еркић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Доц. др Гојко Шетка, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ  
Доц. др Драгана Васиљевић, ФБН Универзитет у Бањој Луци, Република Српска, БиХ

## УВОДНИК

Међународни научни скуп под називом „Савремени изазови и пријетње безбједности” у организацији Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, четврти по реду, вођен искуствима из претходних година показао је да је сваки наредни скуп обимнији и богатији у односу на претходни. Показало се то како кроз бројност пристиглих радова (њих преко 50), бројности аутора и коаутора, као и земаља из којих аутори долазе. На конференцији су учешће узели излагачи из шест држава (Русије, Мађарске, Бугарска Сјеверне Македоније, Србије и Републике Српске) који су усмено излагали на српском, руском и енглеском језику.

Широк је спектар обрађених тема: механизми цивилне заштите и европска безбједност, савремене пријетње националној безбједности, заштита критичне инфраструктуре, тероризам, полицијски послови, теме везане за миграције, управљање ризицима савременог оружја, сајбер пријетње, теме у вези са физичком припремљеношћу и физичким статусом припадника служби безбједности и многе друге.

Због бројности научних радова и излагача рад се одвијао у двије сесије. Присутни излагачи излагали су усмено, док су остали имали могућност да своје теме изложе путем онлајн платформе. Скуп је одржан 28. марта, у истом мјесецу у којем је Факултет безбједносних наука, као најмлађа чланица Универзитета, прославио своју седму годишњицу.

Испред организатора,  
Проф. др Предраг Теранић



# САДРЖАЈ

<i>Јелена Војиновић-Костић</i> УЛОГА ФОРЕНЗИЧКЕ ЛИНГВИСТИКЕ У РАДУ ПОЛИЦИЈЕ .....	11
<i>Плотникова Татьяна Владиславовна</i> СОЦИАЛНА БЕЗОПАСНОСТ В СИСТЕМЕ НАЦИОНАЛНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ .....	21
<i>Самед Каровић, Јованка Тошић</i> КОМУНИКАЦИЈА КАО ЕЛЕМЕНАТ УПРАВЉАЊА БЕЗБЕДНОШЋУ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА .....	31
<i>Александар Бекић</i> УЛОГА ПОЛИЦИЈЕ У ИДЕНТИФИКОВАЊУ УЧЕСНИКА САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА У СЛУЧАЈЕВИМА НАПУШТАЊА МЈЕСТА ДОГАЂАЈА .....	47
<i>Зорана Иветић, Синиша Домазет</i> ЕВАКУАЦИЈА И СПАСАВАЊЕ СТАНОВНИШТВА У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА.....	69
<i>Дане Субошић</i> ПРИМЕНА ТЕОРИЈЕ РИЗИКА У ПОЛИЦИЈИ .....	81
<i>Иван Милић, Стефан Гајић</i> БОРЦИ ИЗ СРБИЈЕ И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ НА СТРАНИМ РАТИШТИМА –КРИВИЧНОПРАВНИ И БЕЗБЕДНОСНИ АСПЕКТ .....	97
<i>Качанов Сергей Алексеевич, Леонова Алла Николаевна, Леонова Елена Михайловна</i> ВАРИАНТЫ ПОСТРОЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-УПРАВЛЯЮЩЕЙ СИСТЕМЫ ДЛЯ КРИЗИСНЫХ СИТУАЦИЙ .....	111
<i>Качанов Сергей Алексеевич, Леонова Алла Николаевна, Леонова Елена Михайловна</i> МИРОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СИСТЕМ ОПОВЕЩЕНИЯ .....	123
<i>Бојана Кнежевић</i> ОБОЈЕНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ И ДРЖАВНИ (ВОЛНИ) УДАРИ КАО САВРЕМЕНИ ИЗАЗОВИ И ПРИЈЕТЊЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ .....	131
<i>Борис Тучић</i> СУКОБ ИЗРАЕЛА И ХАМАСА 2023. ГОДИНЕ И ИМПЛИКАЦИЈЕ ПО ЕСЕНЦИЈАЛНУ СТРУКТУРУ БЛИСКОИСТОЧНОГ РЕГИОНАЛНОГ БЕЗБЕДНОСНОГ КОМПЛЕКСА .....	147
<i>Катарина Јанковић, Ненад Комазец</i> УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА САВРЕМЕНОГ ОРУЖЈА.....	161
<i>Ратомир Антоновић</i> БЕЗБЕДНОСНИ РИЗИЦИ НА ПРОСТОРУ ЈУЖНЕ СРПСКЕ ПОКРАЈИНЕ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ .....	173



<i>Сергеј Алексејевић Качанов, Јуриј Викторовић Капраљниј</i> КРАУДСОРСИНГ МЕТОДА КАО ЈЕДАН ОД ГЛАВНИХ УСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА .....	183
<i>Душко Вејновић, Предраг Обреновић</i> КОНЗЕРВАТИВНИ ПОПУЛИЗАМ И НАЦИОНАЛИЗАМ КАО НОВИ ИЗАЗОВИ ГЛОБАЛНОМ ПОРЕДКУ И БЕЗБЈЕДНОСТИ.....	191
<i>Душанка Слијепчевић</i> ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И СОЦИО-ПАТОЛОШКЕ ПОЈАВЕ: УТИЦАЈ РЕКЛАМА, ТЕЛЕВИЗИЈЕ И МАС-МЕДИЈА НА (ЗАВИСНОСТ) ПОТРОШАЧА	205
<i>Дарко Паспаљ, Ненад Рађевић, Лазар Вулин, Саиша Ковачевић, Филип Кукић</i> РАЗЛИКЕ У МОТОРИЧКИМ СПОСОБНОСТИМА КАНДИДАТА ЗА УПИС НА ВИСОКУ ШКОЛУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА И ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСНИХ НАУКА .....	229
<i>Невена Косић</i> СПЕЦИФИЧНОСТИ И АКТУЕЛНА ПРОБЛЕМАТИКА У ПРАКСИ ПРИЛИКОМ САСЛУШАЊА ДЈЕЦЕ ЖРТАВА И СВЈЕДОКА КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА .....	247
<i>Анфиса Харыбина, Анастасия Юмашева</i> УПРАВЛЕНИЕ НЕФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ НА ПРИМЕРЕ ПАО «ГАЗПРОМ».....	267
<i>Виталиј Грачев</i> ВОЗМОЖНОСТИ СИСТЕМЫ-112 В ЧАСТИ ПОДДЕРЖКИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ .....	277
<i>Драбенко Вадим Анатольевич, Драбенко Дмитрий Вадимович, Капраљный Юрий Викторович</i> ОСОБЕННОСТИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ПРОГНОЗА ПАВОДКОВ НА ПРИМЕРЕ ЕТР .....	283
<i>Михаела Томовић</i> БЕЗБЕДНОСНА ПЕРЦЕПЦИЈА САВРЕМЕНИХ ЕКОЛОШКИХ ПРИЈЕТЊИ И РИЗИКА ИЗ УГЛА НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ .....	291
<i>Branislava B. Matić</i> GLOBAL ISSUES AND LOCAL SOLUTIONS FROM HYDROLOGIC AND WATER DIPLOMACY PERSPECTIVE FOR TRANSBOUNDARY RIVER BASINS RESILIENCE TO WATER RELATED HAZARDS AND RISKS .....	305
<i>Мишел Бувач</i> САВРЕМЕНИ ТЕРОРИЗАМ – ГЛОБАЛНИ ИЗАЗОВ, РИЗИК И ПРИЈЕТЊА МЕЂУНАРОДНОЈ БЕЗБЈЕДНОСТИ .....	313
<i>Жарко Марчета</i> ОДРЖАВАЊЕ ПСИХОЛОШКЕ ДОБРОБИТИ СПАСИЛАЦА И ВОЛОНТЕРА .....	325

<i>Драгиша Јуршић</i> СЕНДАИ ОКВИР У КОНТЕКСТУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ .....	353
<i>Радислав Јовић</i> КРИТИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА У БиХ У СВЈЕТЛУ НОВИХ ПРЕПОРУКА ЕУ 367	
<i>Андријан Јана Анатољевна, Елисејева Елизавета Антоновна</i> ТРАНСФОРМАЦИЈА МОРСКИХ ЕКОСИСТЕМ В УСЛОВИЈАХ РАЗВИТИЈА НЕФТЕГАЗОВОГ КОМПЛЕКСА — ГЕОЕКОЛОГИЧЕСКАЈ БЕЗОПАСНОСТ .....	381
<i>Горан Максимовић</i> ИЗАЗОВИ ИНТЕГРИСАЊА ПРИВАТНОГ СЕКТОРА БЕЗБЈЕДНОСТИ У СИСТЕМ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА .....	397
<i>Птуха Николай Иванович, Гильденскиольд Сергей Русланович</i> НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ТУРИСТА В ЭТНОГРАФИЧЕСКОМ ТУРИЗМЕ .....	409
<i>Максим Макаренко, Дмитрий Макаренко, Сергей Качанов, Юрий Капральный</i> О НЕОБХОДИМОСТИ АКТУАЛИЗАЦИИ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОТРУДНИКОВ И ПОВЫШЕНИИ ИХ КВАЛИФИКАЦИИ В УСЛОВИЈАХ АГРЕССИВНОЈ ИНФОРМАЦИОННОЈ СРЕДЫ .....	419
<i>Елена Приорова, Михаил Шахраманьян, Наталья Бобкова</i> СИТУАЦИОННОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО ИНТЕГРАЦИИ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ И СПЕЦИАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ ВУЗА В ОБЛАСТИ БЕЗОПАСНОСТИ .....	427
<i>Бакрески Оливер, Барџева Миовска Лета</i> БЕЗБЕДНОСТ У ВАНРЕДНОМ СТАЊУ: ПОСТУПЦИ У БЕЗБЕДНОСНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У РЕПУБЛИЦИ СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ .....	439
<i>Немања Радојковић, Ивана Шевариќа</i> ГЛОБАЛИЗАЦИЈСКИ КРАХ МИГРАЦИЈА .....	451
<i>Александр Рожков, Сергей Качанов, Юрий Маркин</i> СИСТЕМА ТЕЛЕМЕТРИИ КАК НЕЗАМЕНИМЫЙ ПОМОЩНИК СПАСАТЕЛЯ И ПОЖАРНОГО .....	463
<i>Цыбиков Николай, Сидорович Татьяна, Фалеев Михаил, Зверьков Виктор, Каганов Валерий</i> ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ И ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДСТВИЙ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ КОМПЛЕКСНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЗАПОЛЯРЬЯ .....	469
<i>Лобжанидзе Н.Е., Афанасьева Я.С., Куцев М.Ю., Лобзханидзе Н.Е., Афанасиева Иа.С., Кутсев М.Ј.</i> СОЦИАЛЬНЫЕ РИСКИ КАК ОДНА ИЗ ФОРМ УГРОЗ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В НЕФТЕГАЗОВОМ КОМПЛЕКСЕ .....	487

<i>Дражан Еркић</i> САЈБЕР ПРИЈЕТЊЕ КАО ОБЛИК УГРОЖАВАЊА БЕЗБЈЕДНОСТИ САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА.....	495
<i>Дражен Миљић, Душко Баиќало</i> ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ И БЕЗБЈЕДНОСНЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ МИГРАНАТА ПО СТАБИЛНОСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ.....	509
<i>Rudolf Nagy</i> КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У СВЕТЛУ ДРУШТВЕНИХ ИЗАЗОВА.....	531
<i>Радомир Зеќавиќа</i> НЕКИ ИЗАЗОВИ ПО УЛОГУ ПОЛИЦИЈЕ У СИСТЕМУ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА.....	547
<i>Милица Хрвач, Давор Ступар</i> РОССИЈА И ТУРЦИЈА: ТАКТИЧЕСКОЕ ПАРТНЕРСТВО И СТРАТЕГИЧЕСКОЕ СОПЕРНИЧЕСТВО (ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЙ И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ).....	561
<i>Дарина Григорова</i> КАЗАЧЕСТВО КАК ИСТОРИЧЕСКИ УНИКАЛЬНОЕ ЯВЛЕНИЕ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБОРОНОСПОСОБНОСТИ РОССИИ .....	571
<i>Драбенко Н.В., Баќалавр Ровенский Д. С., Баќалавр Низовцев А.А.</i> ЧУВАРИ ЖИВОТА – ИЗАЗОВИ ПАЛЕСТИНСКЕ ЦИВИЛНЕ ОДБРАНЕ У ПОЈАСУ ГАЗЕ .....	579
<i>Милица Младеновић</i> ХЕМИЈСКИ ТЕРОРИЗАМ – СИСТЕМ ЗАШТИТЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ.....	591
<i>Goran Amidžić, Milan Aščerić</i> PURPOSE OF SPECIAL MILITARY UNITS IN MODERN FORMS OF WARFARE .....	601
<i>Саша Мићин, Милица Хрвач</i> ЕЛЕКТРОХЕМИЈСКИ АПТА СЕНЗОРИ ЗА ДЕТЕКЦИЈУ ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА .....	617
<i>Voин Војинов</i> THE FATE OF UKRAINE AND THE BALKAN REGION THROUGH THE PRISM OF THE RUSSIAN SPECIAL OPERATION.....	629
<i>Лобжанидзе Н.Е., Глушенкова Н.С.</i> ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ. АВТОМАТИЗАЦИЯ, КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ЭКОЛОГИЧЕСКОГО КОНТРОЛЯ.....	637

# КОМУНИКАЦИЈА КАО ЕЛЕМЕНАТ УПРАВЉАЊА БЕЗБЕДНОШЋУ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

Самед Каровић<sup>1</sup>

Факултет за менаџмент, Метрополитан универзитет, Тадеуша Кишћушка 63, Београд  
ОРЦИД: [0000-0001-5470-4650](https://orcid.org/0000-0001-5470-4650)

мс Јованка Тошић

Факултет за студије бетбедности, Универзитет Едуконс, Војводе Путника 87,  
Сремска Каменица 21208, ОРЦИД: [0000-0001-6025-3542](https://orcid.org/0000-0001-6025-3542)

**Апстракт:** Догађаји који условљавају ванредне ситуације су различитог карактера. Они за последицу имају одређене губитке, штете и људска страдања и могу укључивати природне катастрофе, као што су земљотреси, поплаве, пожари или олуја и инциденте човека, првенствено, терористички напад, несреће на раду, епидемије или масовне панике. Безбедност у ванредним ситуацијама је важна област која се бави припремом, реаговањем и опоравком у ситуацијама које су условиле проглашење ванредне ситуације и имале утицај на привреду, бизнис и друштво у целини. Ефикасно управљање безбедношћу у ванредним ситуацијама обухвата различите кораке међу којима је и комуникација. Комуникација треба да обезбеди тачне и поуздане информације са тимом за управљање ванредним ситуацијама и елемент је односа са јавношћу и медијима. Циљ рада је да се објасне кључни аспекти ефикасног комуницирања у ванредним ситуацијама и предложе решења која могу значајно допринети ефикасној комуникацији у решавању различитих активности у ванредним ситуацијама, првенствено организовањем заштите и спасавања људи и обезбеђење функционисања привреде и бизниса у таквим условима.

**Кључне речи:** ванредне ситуације, привреда и бизнис, управљање безбедношћу, размена информација, комуникација.

## УВОД

Управљање безбедношћу у ванредним ситуацијама представља комплексан и систематски приступ чији је циљ успостављање ефикасног одговора на неочекиване догађаје и кризне ситуације. Истовремено, циљ је и да се заштити безбедност и добробит људи, имовине и заједнице током различитих ванредних облика, укључујући природне катастрофе, несреће, епидемије и друге неочекиване догађаје.

<sup>1</sup> др Самед Каровић је редовни професор на Факултету за менаџмент, Метрополитан универзитет у Београду. Е-маил: [karovic.samed@gmail.com](mailto:karovic.samed@gmail.com)

Циљ рада је био да се објасни важност комуникације у управљању безбедности у ванредним ситуацијама и да се јасно назначе елементи који имају важан садржај у управљању ванредним ситуацијама. Посебан акценат се даје на својства комуникације у интерном и екстерном окружењу и у делу последњег питања се објашњава могућност примене методе студије сличаја за идентификовање добре и лоше праксе успешне комуникације.

Рад се састоји из четири целине које обухватају садржај текста и одражавају предмет истраживања. У првој целини обрађени су елементи који се тичу безбедности у ванредним ситуацијама са нагласком на објашњење ванредних ситуација и улогу управљања безбедношћу у ванредним ситуацијама. Посебно треба нагласити да управљање безбедношћу у ванредним ситуацијама односи се на планирање и предвиђање потенцијалних опасности. Ово укључује израду протокола за поступање, развој механизма за брз и координиран одговор, као и усмеравање ресурса. Такође, представља и реактивно деловање на ванредне ситуације и догађаје, укључујући ефикасно управљање ресурсима, организацију евакуације, пружање хитне помоћи и координацију различитих актера како би се минимизирале потенцијалне штете и обновила безбедносна ситуација у што краћем року.

Друга целина се односи на компоненте комуникације у управљању безбедношћу и обухвата садржаје који се тичу интерне комуникације, екстерне комуникације, технолошке комуникације и комуникације са медијима и јавношћу.

Трећа целина се односи на изазове у комуникацији током ванредних ситуација који често произлазе из стреса, недостатка информација или брзог ширења дезинформација. Овај сегмент анализе се бави препознатљивим проблемима који могу настати током ванредних ситуација, а првенствено се односи на брзину информационог протока, недостатак информација и дезинформације и емоционалне аспекте комуникације у кризним ситуацијама.

У последњој целини разматрају се препоруке за унапређење комуникације у управљању безбедношћу. Ове препоруке су важне за стварање отпорнијих система управљања ванредним ситуацијама, са оријентацијом на бржем реаговању и адекватном информисању свих релевантних актера.

## БЕЗБЕДНОСТ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

Безбедност у ванредним ситуацијама представља кључни аспект ефикасног управљања изненадним догађајима. Приоритет у таквим ситуацијама је заштита људских живота и обезбеђење елементарних услова за егзистенцију људи и функционисање минималних привредних активности и пословања. Израда планова заштите и спасавања и редовно спровођење вежби ради провере функционисања планова имају важну улогу у минимизирању ри-

зика. Ефикасна комуникација између снага за спасавање, власти и јавности представља кључни елемент за координисан одговор на ванредне ситуације. Проактивно образовање грађана о мерама безбедности и поступцима током ванредних (кризних) ситуација доприноси јачању колективне приправности. Сарадња између државних институција, невладиних организација и међународних актера важан је елемент у изградњи отпорности друштва на различите непредвиђене догађаје.

### *Појам и основне карактеристике ванредних ситуација*

У члану 2, став 7, Закона о смањењу ризика и катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, дефинисано је значење израза „ванредна ситуација”, под којим се подразумева стање које настаје проглашењем од надлежног органа када су ризици и претње или настале последице по становништво, животну средину и материјална и културна добра таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, због чега је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, снаге и средства уз појачан режим рада (Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, бр. 87/2018., 2018). Ванредна ситуација се одликује ненаданошћу, ремећењу нормалног живота и рада људи, проузрокованим материјалним и финансијским штетама и захтева ангажовање ресурса са ширег подручја државе како би се санирале или умањиле настале штете.

Ванредне ситуације су узроковане одређеним сценаријем развоја, утицајемна човека и животну средину и размерама и ефекта појаве. Имајући у виду наведено, ванредне ситуације се најчешће класификују према критеријумима (Савић и Станковић, 2012): узроку настанка ванредне ситуације; брзини развоја ванредне ситуације, размерама ефеката ванредне ситуације. Оно што има практичну променљивост и што се најчешће користи, односи се на класификацију према узроку настанка. Поштујући наведени критеријум, ванредне ситуације се могу класификовати као: ванредне ситуације техногеног карактера; ванредне ситуације природног карактера и ванредне ситуације антропогеног карактера.

Аутори Ђорђевић и Каровић су истакли да многе анализе претходних година указују на то да је област превенција најслабија карика у систему управљања ванредним ситуацијама. Такође, посебан проблем представља стварање једног интегрисаног система управљања ванредним ситуацијама и, у оквиру тога, стварање ефикасних механизма превенције који би били саставни део тог система (Ђорђевић и Каровић, 2017).

Превенција би подразумевала мере и активности праћења и ажурирања водостаја и хидрометеоролошких прогноза, мапирање ризика, планирање снага и средстава, као и период активирања снага, константну обуку и уве-

жбаване кадра у складу са важећим стандардним оперативним процедурама које су својствене различитим облицима угрожавања у случају проглашења ванредне ситуације (Бајрами et al. , 2016).

### *Улога управљања безбедношћу у ванредним ситуацијама*

Управљање безбедношћу у ванредним ситуацијама је комплексан процес који обухвата идентификацију, предвиђање, спречавање и одговор на различите опасности и кризне ситуације. То првенствено подразумева различите активности, међу којима су најзначајније: праћење и реаговање на евентуалне промене у ситуацији; захтевање и координисање ресурса за хитне службе; примена мера заштите животне средине; сарадња са органима локалне власти; усмеравање евакуације и пружање хуманитарне помоћи; прикупљање и анализа информација о стању на простору на којем је проглашена ванредна ситуација; утврђивање способности реаговања на велики број пострадалих; обезбеђивање телекомуникационе инфраструктуре; организација центара за управљање кризама; примена мера за одржавање реда и спречавање хаоса; сарадња са међународним организацијама у сличним ситуацијама; провера и оцена постојећих планова заштите и спасавања; спровођење сценарија вежби за реаговање на ванредне (кризне) ситуације и континуирано усавршавање и ажурирање планова заштите и спасавања у складу са најновијим ризицима.

Посебно треба нагласити, кад је у питању телекомуникациона инфраструктура и организовање центара за управљање кризама и квантификацију утицаја (Pavlovic & Karovic, March 2015), представља јасно дефинисање параметара који утичу на планирање обима у подршци телекомуникационог система. Управљање информацијама и комуникација је кључно за ефикасно дељење информација са јавношћу и другима. За успешно управљање безбедношћу, потребно је постојање координираног система за праћење и обавештавање о ситуацији. У ванредној ситуацији, нпр. изазваној земљотресом, када су уништени сви расположиви телекомуникациони ресурси конкретне територије, једина могућа комуникација се може остварити путем радио везе (Pavlovic & Karovic, March 2015).

Технологија, као што су системи упозоравања и практичне апликације, играју важну улогу у брзом реаговању. Сарадња између државних и недржавних актера је кључна за успешно управљање кризама. Управљање информацијама и подацима такође је битно, омогућавајући брзу и тачну анализу ситуације. Критично је постојање система за континуитет послова и опоравак после инцидената. Посебно треба нагласити да усмерено и ефикасно управљање безбедношћу спречавају губитке, спасавају животе и обезбеђују стабилност у последицама ванредних догађаја.

## КОМПОНЕНТЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У УПРАВЉАЊУ БЕЗБЕДНОШЋУ

Компоненте комуникације у управљању безбедношћу играју кључну улогу у стварању ефикасног система који омогућава брзу и прецизну размену информација током ванредних ситуација. Прва кључна компонента обухвата дефинисање јасних и ефикасних канала комуникације унутар система или интерну комуникацију. То подразумева успостављање протокола за дељење информација како би се осигурала координација и интегрисано деловање у кризним ситуацијама.

Друга важна компонента је правилно усмеравање информација ка екстерној јавности. Управљање безбедношћу захтева не само правовремену размену информација већ и адекватно усмеравање тих информација према онима којима су потребне. Ово подразумева развој система комуникације који омогућава селективно дистрибуирање информација према приоритетима, како би се акције могле брже и ефикасније спровести.

Трећа кључна компонента је технолошка комуникација. Способност јасног и ефикасног комуницирања у кризним ситуацијама захтева специфична знања и вештине. Едукација особља у вези са процедурама, употребом комуникационе опреме и психолошким аспектима комуникације у стресним ситуацијама игра кључну улогу у јачању капацитета система управљања безбедношћу.

Последња компонента обухвата комуникацију са медијима и јавношћу и чини интегрални део ове претходне три компоненте. Комбинација ових компоненти ствара интегрисани систем комуникације који је кључан за брз и координиран одговор у ванредним ситуацијама, омогућавајући ефикасно управљање ресурсима и смањење ризика за безбедност појединаца и заједница.

### *Интерна комуникација*

Интерна комуникација представља размену информација између чланова организације или тима унутар једне компаније, институције или било ког другог организационог оквира. Она је кључна за ефикасно функционисање организације и подразумева усмерено дељење и обраћање информација међу запосленима. Ова компонента обухвата комуникацију унутар организације или тима за управљање безбедношћу.

Структуриран и ефикасан дијалог између различитих одељења и служби може значајно повећати ниво безбедности. Примери укључују састављање безбедносних извештаја, расподелу информација о потенцијалним ризицима и координисање активности између различитих делова организације. Интерна комуникација у ванредним ситуацијама представља кључни аспект управљања и решавања проблема у организацији. У тим ситуацијама, као што су при-



родне катастрофе, техничке несреће или други неочекивани догађаји, важно је да тимови у организацији ефикасно комуницирају како би брзо и адекватно одговорили на изазове. Основни елементи значаја и карактеристике интерне комуникације у ванредним ситуацијама могу се подвести под следеће: брза обавештавања и координација; ефикасно деловање и планирање; подизање мотивације и подршка запосленима; ефикасна употреба технологије.

### *Екстерна комуникација*

Екстерна комуникација у управљању безбедношћу у ванредним ситуацијама представља процес обавештавања и комуницирања са широм јавношћу, различитим стручним групама, медијима и другим екстерним стејкхолдерима током ванредне ситуације. Ова врста комуникације има за циљ да обезбеди јасне и тачне информације, створи свест о стању безбедности и понуди упутства за поступање како би се грађани и остали заинтересовани актери најбоље заштитили у ситуацијама ванредних догађаја.

Управљање ванредним ситуацијама захтева активно и отворено обавештавање јавности о текућим догађајима, мерама безбедности и инструкцијама за поступање. Комуникација са медијима, која се често назива и кризном комуникацијом, је битан аспект екстерне комуникације. Професионално и брзо обавештавање медија помаже у контролисању ширења информација и спречавању панике.

Поред јавности и медија, екстерна комуникација укључује и сарадњу и обавештавање других релевантних стејколдера, као што су друге државне институције, невладине организације, међународне агенције и локалне заједнице. Ова сарадња обезбеђује координисан и усклађен одговор на кризу и подржава изградњу отпорних система управљања безбедношћу у ванредним ситуацијама. У целини, екстерна комуникација је неопходан инструмент за изградњу јавног поверења, сарадње и успешног управљања у ситуацијама ванредних догађаја.

### *Технолошка комуникација*

У савременом управљању безбедношћу, технологија има значајну улогу. Ово укључује комуникацију путем безбедносних система, сензора, камера и других технолошких алатки. Често се користе системи за надзор, аларми и други технолошки аспекти који обезбеђују брзу и ефикасну обавештавање и реаговање на потенцијалне претње. Коришћење модерних комуникационих технологија, попут друштвених медија, мобилних апликација и система за хитно обавештавање, може побољшати доступност информација и брзину њиховог ширења. У том смислу може се говорити о брзој и ефикасној размени информација; праћењу локације и ресурса; друштвеним мрежама за ин-

формисање јавности; онлајн платформама за информисање јавности; онлајн платформама за координацију акција; аналитика података за предвиђање и планирање.

Прва компонента технолошке комуникације је употреба веб платформи и електронских портала за обавештавање јавности и стејхолдера о стању безбедности, прецизним упутствима и мерама безбедности. Интернет и друштвене мреже су важан канал за брзу дистрибуцију информација и њихово ширење међу широм јавношћу.

Друга компонента укључује системе за масовно обавештавање, као што су СМС поруке, системи аутоматског управљања позивима, или апликације за паметне телефоне које пружају прецизне информације о опасностима и мерама безбедности. Ове технологије омогућавају брзо и свеобухватно достављање важних порука становништву.

Технолошка комуникација такође обухвата и примену напредних система за надзор и контролу, како би се обезбедила ефикасна координација ресурса и извештавање у реалном времену. Употреба дронава, сензора и система за анализу података може значајно подржати оперативне тимове у управљању ванредним ситуацијама.

Укратко, технолошка комуникација у управљању безбедношћу у ванредним ситуацијама представља снажан алат за брз, прецизан и координиран одговор на кризне догађаје, чиме се повећава способност друштва да се ефикасно носи са различитим изазовима безбедности.

### *Комуникација са медијима и јавношћу*

Медији представљају кључни компонент у ванредним ситуацијама, играјући критичну улогу у прослеђивању битних информација и комуникацији са јавношћу. Они не само што преносе инструкције, већ и обликују перцепцију људи о току догађаја. У оваквим контекстима, медији се сматрају кључним фактором који директно утиче на обликовање јавног мишљења и ставова према власти и ванредној ситуацији уопште. Они обавештавају грађане, преносећи им сигурносне упутства и информације о статусу ситуације. Истовремено, медији могу да и исказују критичке перспективе и постављање питања о акцијама власти. Медији су неизоставан играч у управљању ванредним ситуацијама, и њихове функције обухватају не само информисање јавности већ и активно утицање на обликовање ставова и перцепције у ванредним ситуацијама.

Како истиче Каровић, „[...] од почетка кризе критично је артикулисати и понављати кључну поруку и одговарати на захтеве медија. Мада извештавање медија (углавном) не може да се контролише, напори тима за кризну комуникацију да информише медије охрабриће их да гледају на организацију као на први извор информација (Каровић, 2015: 194)”.

У раду са медијима у кризној ситуацији треба поштовати општа правила односа са медијима као што су квалитет саопштења за јавност, припрема и принципи организовања и садржаја прес конференција или правила о давању интервјуа и слично. Ванредна ситуација захтева и неке специфичне активности и процедуре у раду са новинарима. То се односи, на пример, на могућност приступа месту догађаја, одржавање сталних, са унапред утврђеним временом, конференција за новинаре (у зависности од последица кризног инцидента), на сусрете са новинарима на отвореном, формирање здружених центара за кризну комуникацију или медијског пула (Каровић et al. , 2021: 254).

Принципи рада са медијима у кризним ситуацијама захтевају од кризних комуникатора усмеравање и понашање које није својствено стањима без криза. То се пре свега односи на брзину, посредовање верификованих информација, али и изражавање спремности на сарадњу, бриге (за жртве и потенцијалне жртве), показивање посвећености решавању кризе и слично. Медији ће тада знати да процене квалитет комуникације организације и својим својим извештавањем решавању кризе и очувању угледа организације (Каровић, 2015: 194). Медији су неопходан и неизоставан актер у управљању ванредним ситуацијама. Играјући кључну улогу у прослеђивању информација и обликовању перцепције људи, медији су битан фактор који утиче на обликовање јавног мишљења и ставова према власти и ванредној ситуацији.

## ИЗАЗОВИ У КОМУНИКАЦИЈИ ТОКОМ ВАНРЕДНИХ СИТУАЦИЈА

Комуникација током ванредних ситуација не само да захтева брзину и ефикасност, већ и представља кључни аспект у управљању кризама и спасавању. Ове ситуације често изискују неопходност за тачним и јасним информацијама, како би се избегле погрешне одлуке и изоловале потенцијалне опасности. Неки од изазова који се могу сусрести у комуникацији током ванредних ситуација су брзина информационог протока, недостатак информација и дезинформације, комплексност ситуација и потреба за јасном комуникацијом, емоционални аспекти комуникације у кризним ситуацијама.

### *Брзина информационог протока*

Брзина комуникације током ванредних ситуација је неопходан фактор за успешно управљање кризом и минимизацију потенцијалних штета. Од изузетног је значаја осигурати брз, али и прецизан пренос информација. Ово подразумева не само ефикасну дистрибуцију информација већ и њихову тачност, како би се избегле непотребне конфузије и грешке.

С обзиром на висок притисак који је присутан у ванредним ситуацијама, као што су природне катастрофе, технички инциденти или пандемије, постоји

опасност од погрешних одлука или нејасних порука. Наравно, брзина сама по себи не сме угрозити квалитет комуникације. Како би се ови изазови преодолели, кључно је имати добро припремљен план за комуникацију у ванредним ситуацијама. Основни елементи плана требало би укључивати:

*Претходна обука:* Обучавање тимова за комуникацију у ситуацијама криза и вежбе сценарија како би се подигла способност брзог и ефикасног одговора. Обука тимова треба бити специфична за различите врсте ванредних ситуација (природне катастрофе, технички инциденти, здравствене емергенције итд.). Свака ванредна ситуација захтева посебан приступ и комуникационе вештине, што обука треба адресирати. У кризним ситуацијама, тимови за комуникацију често раде у синхронизованом окружењу са другим кризним тимовима и организацијама. Обука треба наставити рад на подизању свести о важности тимске синхронизације и координације.

*Структуриране процедуре:* Јасно дефинисане и структуриране процедуре комуникације, са унапред припремљеним порукама и информацијама које могу брзо бити издвојене и објављене. Структуриране процедуре представљају основу успешног управљања кризама и ефикасног одговора на ванредне ситуације. Оне су кључни аспект који обезбеђује координацију и конзистентност у предавању информација, чиме се спречавају конфузија и паника. Јасно дефинисање улога и одговорности у тиму за комуникацију је први корак ка структурираној комуникацији. Сваки члан тима треба да зна своје задужење и како се уклапа у општи план комуникације. Утврђивање структуре комуникације са јасно дефинисаним каналима и хијерархијом је од суштинског значаја.

*Технолошке интервенције:* Коришћење технологије, као што су аутоматизовани системи обавештавања и друштвене мреже, за брз и широк пренос информација. Технолошке интервенције представљају неизоставан аспект у савременом управљању ванредним ситуацијама и комуникацији током њих. Употреба различитих технолошких решења омогућава брз и ефикасан пренос информација, али и широку дохватност до целокупне заједнице. Имплементација аутоматизованих система за обавештавање обезбеђује брз и свеобухватан пренос информација. Такви системи обавештавања могу укључивати алатке за масовно обавештавање, текстуалне поруке, мејлове, или чак аутоматске повратне информације. Друштвене мреже представљају моћан алат за комуникацију у ванредним ситуацијама. Технолошке интервенције су есенцијалан део упрошћавања и убрзавања комуникације у ванредним ситуацијама. Они не само што олакшавају обавештавање великог броја људи, већ и обезбеђују алате за брз и координисан одговор на ситуацију.

*Јасни канали комуникације:* представљају основни фактор у управљању ванредним ситуацијама и ефикасном комуникацијом током ванредних ситуација. Они играју кључну улогу у олакшавању брзог и прецизног обавештавања, што је од суштинског значаја у критичним тренуцима. У усмеравању на јасне канале комуникације, организације и тимови не само што олакшавају

размену информација током ванредних ситуација, већ и спречавају конфузију и подижу ниво ефикасности у комуникацији. Избор правилних канала и њихова прилагођеност специфичним потребама и контексту кризе представљају кључне аспекте управљања комуникацијом у ванредним ситуацијама.

Брзина комуникације током ванредних ситуација је од изузетног значаја, али је кључно налазити баланс између брзине и тачности. Прецизност и јасноћа порука требају остати приоритет, чиме се осигурава ефикасна и реактивна комуникација у критичним ситуацијама.

### *Недостатак информација и дезинформације*

Недостатак информација и дезинформација представљају критичне изазове у комуникацији током ванредних ситуација. У таквим околностима, брз и тачан пренос информација је виталан за безбедност и координисан одговор. У првим фазама ванредних ситуација, често долази до недостатка потпуне и тачне информације. Тај вакуум може довести до нагађања, панике и непропорционалних реакција. Организације морају бити свесне овог изазова и радити на што бржем пружању тачних информација.

У ванредним ситуацијама, постоји ризик од циркулисања дезинформације. Непроверене и нетачне информације могу се брзо ширити путем друштвених мрежа и других медијских канала. Таква дезинформација може изазвати панику, недоумице и додатне изазове за организације у управљању ванредном ситуацијом. Када јавност примети дезинформацију или неправилно обавештавање, може доћи до губитка поверења у изворе информација. Поверење је кључно за успешно управљање ванредним ситуацијама, а његов губитак може додатно усложнити ситуацију.

Важно је јасно идентификовати изворе информација. Ако људи не могу веровати у извор информација, то може довести до губитка поверења и стварања вакцина за дезинформацију. С обзиром на динамику ванредних ситуација, системи морају брзо реаговати на појаву дезинформације и понудити тачне и веродостојне информације. Одговорност и отвореност играју кључну улогу у овом контексту.

Један од начина за сузбијање дезинформације је образовање јавности. Образовани грађани имају већу склоност да проверавају информације и препознају потенцијалну дезинформацију. Како би се сузбила дезинформација и преовладала ограничења настала недостатком информација, системи би требало да имплементирају стратегије брзог и тачног обавештавања. Комуникација треба бити отворена, одговорна и подржана друштвеном едукацијом која обезбеђује прецизан и снажан основ за разумевање и поверење у ванредним ситуацијама.

У ванредним ситуацијама, емоционални аспекти комуникације играју изузетно важну улогу у обликовању перцепције и одзива људи. Комуникација током ових периода може бити изазовна, јер људи често реагују под утицајем стреса и несигурности. Емпатија и саосећање постају кључни елементи, јер људи у ванредним ситуацијама и кризама траже подршку и разумевање. Комуникатори морају бити способни да искажу емпатију, што значи адекватно разумевање и изражавање саосећања са емоционалним стањем засебних особа.

Јасно и искусно изражавање емоција игра важну улогу у преносу порука. У односима са јавношћу, лица која комуницирају требају бити способни да пренесу своје емоције без обзира на комплексност ситуације. Ово помаже у изградњи отворености и поверења у комуникацији. Управљање стрхом и несигурношћу захтева пажљив приступ. У комуникацији је важно обезбедити тачне и јасне информације, како би смањили несигурност и страх код људи. Избегавање паничног језика и коришћење умереног тона је битно за одржавање стабилности.

Аутентичност и искреност представљају основу успешне комуникације у ванредним ситуацијама. Људи цене искрене изјаве и аутентичне реакције, што доприноси изградњи поверења. Подршка и охрабривање кроз похвале за храброст и упутства за савладавање кризних ситуација постају средства за изградњу позитивног емоционалног окружења. Охрабривање људи да се подигну на ниво изазова и позитивне реакције на њихове напоре и мају велики значај. Разумевање различитих емоционалних реакција је неопходно, јер људи различито доживљавају ванредне ситуације. У комуникацији је важно имати изграђене способности прилагођеног реаговања на различите емоционалне потребе и реакције људи у контексту ванредних ситуација.

Сви ови аспекти обликовања емоционалног оквира у комуникацији током ванредних ситуација обухватају како јединичне, тако и групне динамике, те су кључни за изградњу успешног и подржавајућег окружења. Комуникација у ванредним ситуацијама не само да обезбеђује информације већ и креира емоционалну конекцију са заинтересованим странама, што може бити од кључног значаја за успешно управљање ванредном ситуацијом.

## ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У УПРАВЉАЊУ БЕЗБЕДНОШЋУ

Дати конкретне препоруке и унапређења комуникације у ванредним ситуацијама није нимало једноставно. То би захтевало широку анализу и истраживање карактеристичних догађаја и ванредних ситуација уз примену

методе студије случаја. Тиме би се могли прецизирати елементи који обухватају важне аспекте за препоруке за унапређење комуникације у управљању безбедношћу у ванредним ситуацијама. У том контексту, са методолошког аспекта анализе одређених догађаја, студије случаја могу пружити увид у добру праксу успешне или неуспешне комуникације у ванредним ситуацијама.<sup>2</sup> Такође у изјавама и комуникацији са јавношћу постоји конфузија. У конкретном случају, непосредно након несреће, корпорација Трајал огласила се саопштењем у којем се наводи да је погон „радио уз примену свих безбедносних мера и под надзором камера” (Manojlović & Gajić, 2024). Овај конкретан случај би се могао подвести у студијау случаја као пример неуспешне комуникације у догађају који је имао смртне последице и материјалну штету. Све то јасно указује на комплексност и сложеност примене анализе студије случаја у контексту научног сазнања и дефинисања и препорука за унапређење комуникације.

Без обзира на сложеност методолошког поступка, могу се оријентационо дати неке препоруке за унапређење комуникације, а пре свега се односе на: развој и имплементацију планова комуникације; обуку запослених за ефикасно комуницирање у ванредним ситуацијама и коришћење технологије за унапређење комуникације.

#### *Развој и имплементација планова комуникације*

Мера за унапређење комуникације у управљању ванредним ситуацијама обухвата развој и имплементацију планова комуникације који јасно дефинишу улоге, одговорности и процедуре комуникације током кризних ситуација. Ови планови требају укључивати брзе и ефикасне канале комуникације, одређивање кључних говорника, редовно ажурирање информација, као и обуке за особље како би се осигурала доследна и транспарентна комуникација у хитним ситуацијама.

Такође, требало би предвидети и механизме за брзу дистрибуцију релевантних информација широј јавности, путем различитих медија, како би се минимизирала дезинформација и повећала спремност заједнице на деловање у ванредним ситуацијама.

Развој и имплементација планова комуникације представљају кључну меру за унапређење ефикасности управљања ванредним ситуацијама. Овај процес обухвата детаљно планирање како ће се информације прикупљати, анализирати, и дистрибуирати током кризних ситуација. Правилно дефинисани планови комуникације требају јасно идентификовати кључне актере, њихове улоге и одговорности у комуникационом ланцу.

2 Илустративан пример лоше комуникације представља последњи догађај у Републици Србији у погону фабрике експлозива и пиротехнике Трајал у Крушевцу у којој је 16. јануара 2024. дошло до експлозије. У несрећи је погинуо један запослени, а четворо их је повређено.

Планови такође требају укључивати дефинисане канале комуникације, како интерних међу особљем, тако и екстерних према јавности и партнерима. Постављање јасних протокола за размену информација, редовно ажурирање података, те брзе реакције на променљиве околности, су кључни елементи планова комуникације.

Увођење система за евалуацију и тестирање планова кроз симулације и вежбе омогућава организацијама да идентификују потенцијалне слабости и оптимизују своје комуникацијске стратегије. Кроз континуирано ажурирање и прилагођавање планова комуникације, организације могу осигурати да су спремне за ефикасно и координирано деловање у ванредним ситуацијама, чиме јачају поверење јавности и минимизирају потенцијалне ризике.

#### *Обука запослених за ефикасно комуницирање у ванредним ситуацијама*

Унапређење комуникације у управљању ванредним ситуацијама може се постићи кроз систематску обуку запослених за ефикасно комуницирање током кризних ситуација. Ова мера подразумева пружање специфичних вештина и знања особљу како би се омогућила брза, тачна и координирана размена информација у хитним ситуацијама. Обука би требала обухватити стратегије комуникације, идентификацију кључних информација које треба делити, правилно управљање стресом током комуникације у ванредним ситуацијама, као и употребу различитих медија за широку дистрибуцију информација.

Додатно, обука би требала укључивати симулације и вежбе које ће омогућити запосленима да практично примене стечена знања у реалним сценаријима. Ово ће им помоћи да развију вештине доношења брзих одлука, адаптације на непредвиђене околности и ефикасног управљања комуникацијом са свим релевантним актерима, укључујући друге запослене, јавност, медије и надлежне институције.

Имплементација ове мере не само да побољшава способност организације да одговори на ванредне ситуације, већ и јача поверење и подршку заједнице кроз транспарентну и координирану комуникацију у кризним временима.

#### *Коришћење технологије за унапређење комуникације*

Коришћење технологије представља кључну меру за унапређење комуникације у управљању ванредним ситуацијама. Имплементација савремених технолошких решења омогућава брзу, ефикасну и широку дистрибуцију информација током кризних ситуација. Интеграција различитих канала комуникације, попут мобилних апликација, друштвених медија, система за обавештавање путем СМС порука или аутоматских телефонских позива, омогућава организацијама да досегну широк круг људи у реалном времену.



Технологија такође омогућава праћење и анализу информација, што олакшава доношење брзих одлука. Системи за праћење и управљање ванредним ситуацијама, као и платформе за анализу података, омогућавају релевантним органима да прате динамику ситуације и прилагоде своје комуникацијске стратегије у складу са променама.

Додатно, технолошка решења могу се користити за организацију и вођење онлине састанака, конференција или обука како би се особље ефикасно координирало и информисало. Интеграција савремених технологија не само да побољшава брзину и тачност комуникације, већ и доприноси већој повезаности између различитих актера у управљању ванредним ситуацијама, што је кључно за ефикасно деловање у кризним временима.

## ЗАКЉУЧАК

Управљање ванредним ситуацијама, као што су природне катастрофе, несреће или пандемије, изискује ефикасну комуникацију како би се спречиле паника, опасности и повећала безбедност људи. О значају и улози комуникације у управљању ванредним ситуацијама, у раду се објашњавају кључни елементи неопходни за ефикасан одговор на изазове који се јављају током ванредних ситуација. Безбедност у ванредним ситуацијама је апсолутни приоритет, а комуникација се показује као критичан фактор у постизању овог циља.

Компоненте комуникације у управљању безбедношћу морају бити пажљиво структуриране и координисане како би се осигурала ефикасна размена информација између релевантних актера. Јасне линије комуникације између институција и грађана кључне су за брз и координиран одговор у ванредним ситуацијама.

Препоруке за унапређење комуникације у управљању безбедношћу представљају кључне смернице за имплементацију побољшаних стратегија. Ово укључује употребу савремених технологија, обуке релевантних стручњака, као и успостављање система који могу брзо прилагодити комуникационе стратегије специфичностима сваке ванредне ситуације. Ове препоруке нуде основу за изградњу ефикасних и адаптивних система комуникације у циљу боље припреме и одговора на ванредне догађаје у будућности. Свеукупно, може се закључити да је улога комуникације од суштинског значаја за успешно управљање безбедношћу током ванредних ситуација, те да стална анализа и унапређење овог процеса представљају кључне кораке ка изградњи отпорнијег друштва.

## ЛИТЕРАТУРА

- Бајрами, Ш., Каровић, С., Радић, Г. . (2016). Употреба речне флотиле у пружању помоћи цивилним властима у случају великих поплава. *Војно дело*, 7, 245-268.
- Manojlović, M., & Gajić, I. (2024, januar 17). *Nizanje tragedija u fabrikama oružja i eksploziva u Srbiji*. Preuzeto sa <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-nesrece-fabrike-oruzje-municija-eksplzivni/32779208.html>.
- Pavlovic, B. Z., & Karovic. (March 2015). The Application of Bass Diffusion Model in Forecasting Telecommunication Services Users in Military Assistance to Civilian Authorities. *Defence Science Journal, Vol. 65, No. 2.,* 144-149.
- Ђорђевић и Каровић. (2017). Механизми превенције за успешно функционисање система одбране у ванредним ситуацијама. *Војно дело*, 2, 90-203. *Војно дело*, 2, 90-203.
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама*, бр. 87/2018. Сл. гласник РС, 87.
- Каровић. (2015). *Кризни менаџмент*. Београд: Медија центар „ОДБРАНА”.
- Каровић, С., Домазет, С., Јешић, Ј.,. (2021). *Локална самоуправа у условима пандемијске кризе*. Сремска Каменица: Универзитет Едуконс.
- Савић и Станковић. (2012). Теорија система и ризика. *Академска мисао*, 137.

## СВЯЗЬ КАК ЭЛЕМЕНТ УПРАВЛЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТЬЮ В ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯХ

**Самед Каровић**  
**Јованка Тошић**

**Анотација:** События, приводящие к возникновению чрезвычайных ситуаций, имеют различную природу. Они приводят к определенным потерям, ущербу и человеческим страданиям и могут включать стихийные бедствия, такие как землетрясения, наводнения, пожары или ураганы, а также техногенные происшествия, прежде всего, террористические атаки, несчастные случаи на производстве, эпидемии или массовые паники. Безопасность в чрезвычайных ситуациях – важное направление, которое занимается подготовкой, реагированием и восстановлением в ситуациях, которые стали причиной объявления чрезвычайной ситуации и оказали влияние на экономику, бизнес и общество в целом. Эффективное управление безопасностью в чрезвычайных ситуациях включает в себя различные этапы, одним из которых является общение. Коммуникация должна обеспечивать точную и надежную информацию с командой по управлению чрезвычайными ситуациями и является элементом связей с общественностью и средствами массовой информации. Цель работы – объяснить ключевые аспекты эффективного общения в чрезвычайных ситуациях и предложить решения, которые могут существенно способствовать эффективному общению при решении различных мероприятий в чрезвычайных ситуациях, прежде всего за счет

организации защиты и спасения людей и обеспечения функционирования системы. экономика и бизнес в таких условиях.

**Ключевые слова:** чрезвычайные ситуации, экономика и бизнес, управление безопасностью, обмен информацией, связь

## COMMUNICATION AS AN ELEMENT OF SAFETY MANAGEMENT IN EMERGENCY SITUATIONS

**Samed Karović**

**Jovanka Tošić**

**Abstract:** The events that lead to emergency situations are of a different nature. They result in certain losses, damages and human suffering and may include natural disasters, such as earthquakes, floods, fires or storms and man-made incidents, primarily, terrorist attacks, occupational accidents, epidemics or mass panics. Security in emergency situations is an important area that deals with preparation, response and recovery in situations that caused the declaration of an emergency and had an impact on the economy, business and society as a whole. Effective security management in emergency situations includes various steps, one of which is communication. Communication should ensure accurate and reliable information with the emergency management team and is an element of public and media relations. The aim of the work is to explain the key aspects of effective communication in emergency situations and propose solutions that can significantly contribute to effective communication in resolving various activities in emergency situations, primarily by organizing the protection and rescue of people and ensuring the functioning of the economy and business in such conditions.

**Keywords:** emergency situations, economy and business, security management, information exchange, communication

CIP - Каталогизација у публикацији  
Народна и универзитетска библиотека  
Републике Српске, Бања Лука

343.85(082)(0.034.2)  
351.74/.76:355.02(082)(0.034.2)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп "Савремени изазови и пријетње  
безбједности" (4 ; 2024 ; Бања Лука)

Зборник радова [Elektronski izvor] / VI Међународни  
научни скуп „Савремени изазови и пријетње безбједности“,  
Бања Лука, Република Српска, БиХ, 28. март 2024. године ;  
[главни и одговорни уредник Предраг Ђеранић]. - Ел. зборник.  
- Бања Лука : Факултет безбједносних наука, 2024 (Источна  
Илића : PRINT SHOP). - 1 USB флеш меморија. - (Едиција  
Зборници)

Системски захтјеви: Нису наведени. - Ел. публикација у ПДФ  
формату опсега 647 стр. - Опис извора дана 22.03.2024. - Тираж  
100. - Радови на срп., рус. и енгл. језику. - Насл. са насловног  
екрана. - Напомене и библиографске референце уз текст. -  
Библиографија уз већину радова.

ISBN 978-99976-805-4-9

COBISS.RS-ID 140066305